

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра фінансового менеджменту

Затверджено
на засіданні кафедри фінансового менеджменту
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 5/1 від 30 грудня 2020р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Ситник Н.С.

СИЛАБУС

**з навчальної дисципліни «Страхування»,
що викладається в межах ОПІ
«Інформаційні технології в бізнесі»,
першого (бакалаврського) освітнього рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності
051 «Економіка»**

Львів 2020 р.

СИЛАБУС

курсу «СТРАХУВАННЯ»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Інформаційні технології в бізнесі»

Факультет/ кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет управління фінансами та бізнесу/ кафедра фінансового менеджменту
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна
Семестр	Шостий
Форма навчання	Денна
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4 кредити/120 годин
Викладачі дисципліни	Гринчишин Ярослав Миколайович <i>к.е.н., доцент кафедри фінансового менеджменту</i>
Контактна інформація про викладача	Профайл викладача курсу: https://financial.lnu.edu.ua/employee/hrynychshyn-yaroslav-mykolajovych Електронна пошта: yaroslav.hrynychshyn@lnu.edu.ua Телефон: (067) 92-48-057
Консультації з питань вивчення дисципліни	Середа: 14.00-15.00 год. (вул. Медової Печери, 53, ауд. 114)
Мова викладання	Українська
Сторінка курсу	

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Страховання» передбачає оволодіння знаннями та практичними навичками щодо страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, функціонування та аналізу страхового ринку, організації роботи страхових компаній, умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування та страхування відповідальності.
Мета дисципліни	<p>Предметом дисципліни ««Страховання» є цивільно-правові відносини щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або чинним законодавством за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів та доходів від розміщення коштів цих фондів.</p> <p>Метою вивчення дисципліни «Страховання» є оволодіння теорією і практикою страхування, набуття навиків фінансово-економічної роботи у сфері страхування.</p> <p>Завдання дисципліни «Страховання» полягають у: з'ясуванні об'єктивної необхідності, сутності, функцій, принципів і ролі страхування; висвітленні організації та шляхів розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності; розгляді умов особистого, майнового страхування, страхування відповідальності, перестраховання з позицій вітчизняного та зарубіжного</p>

	досвіду; вивченні особливостей та шляхів удосконалення фінансової діяльності страховиків.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Про страхування : Закон України від 7 бер. 1996 р. № 85/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80 2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14 3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/435-15 4. Методика формування резервів із страхування життя : затверджена розпорядженням Державної комісії, з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 січн. 2004 р. № 24. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04?lang=ru 5. Методика формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя затверджена розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17 груд. 2004 р. № 3104. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05 6. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вер. 2008 р. № 514-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17 7. Вимоги до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 4 лют. 2014 р. № 295. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0344-14 8. Про страхування. Проект Закону України від 06.02.2015 р. № 1797-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53904 9. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 бер. 2015 р. № 222-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19 10. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) : затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 груд. 2016 р. № 913. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-%D0%BF 11. Додаткові вимоги до договорів страхування життя : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 1 черв. 2017 р. № 2172. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-17 12. Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 14 лист. 2017 р. № 4258. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-18 13. Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика : затверджене розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 7 черв. 2018 р. № 850. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0782-18 14. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 252 с. 15. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 582 с. 16. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навч. посіб. За ред. Т. А. Говорушко. Львів: Магнолія 2006, 2014. 328 с. 17. Горбач Л. М., Кадебська Е. В. Страхування : Підручник. Київ : Кондор, 2016. 544 с. 18. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с. 19. Журавльова Т. О., Дем'янчук М. А. Страхування : навч. посіб. Одеса, 2017. 296 с. 20. Плиса В.Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с.

	<p>21. Попова Л.В., Марич М.Г., Фецишин М.П. Міжнародне страхування: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 184 с.</p> <p>22. Русул Л.В. Ризик-менеджмент у страхуванні: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 83 с.</p> <p>23. Русул Л.В., Фецишин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 288 с.</p> <p>24. Страхування: Підручник. За ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2008. 1019 с.</p> <p>25. Страхування: практикум: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. За ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2011. 607 с.</p> <p>26. Терещенко Т.С., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.</p> <p>27. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. Київ: ЛіраК, 2007. 376 с.</p>								
<p>Обсяг курсу</p>	<table border="0"> <tr> <td>Аудиторні години:</td> <td>48 з них:</td> </tr> <tr> <td>лекції</td> <td>32 години</td> </tr> <tr> <td>практичні заняття</td> <td>16 годин</td> </tr> <tr> <td>самостійна робота</td> <td>72 години</td> </tr> </table>	Аудиторні години:	48 з них:	лекції	32 години	практичні заняття	16 годин	самостійна робота	72 години
Аудиторні години:	48 з них:								
лекції	32 години								
практичні заняття	16 годин								
самостійна робота	72 години								
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Компетентності навчання за дисципліною:</p> <p>Здатність досліджувати тенденції розвитку страхування за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу</p> <p>Розуміння особливостей функціонування сучасного страхового ринку України та зарубіжних країн, його структури</p> <p>Розуміння особливостей функціонування сучасного ринку перестраховування</p> <p>Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення задач оптимізації функціонування страхового ринку</p> <p>Здатність застосовувати знання законодавства у сфері регулювання страхового ринку</p> <p>Здатність аналізувати фінансову звітність страхових компаній, визначити їх фінансову надійність</p> <p>Здатність виконувати контрольні функції у сфері страхування</p> <p>Результати навчання за дисципліною:</p> <p>Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях страхування</p> <p>Знати і розуміти теоретичні основи та принципи функціонування страхового ринку</p> <p>Знати механізм функціонування страхового ринку</p> <p>Володіти методичним інструментарієм діагностики фінансового стану страхових компаній, оцінювати необхідність перестраховування ризиків</p> <p>Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування</p> <p>Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.</p> <p>Знати умови взаємовідносин учасників в різних галузях страхування, вміти розраховувати страхові платежі і суми страхових відшкодувань</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>а) знати об'єктивну необхідність, сутність, функції, принципи і роль страхування в умовах ринкової економіки; організацію та шляхи розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності; умови особистого, майнового страхування, страхування відповідальності, перестраховування з позицій вітчизняного та зарубіжного досвіду; особливості та шляхи удосконалення фінансової діяльності страховиків.</p> <p>б) вміти визначити показники збитковості страхової суми; розробляти розрахунки</p>								

	тарифних нетто-ставок і бруто-ставок, показників фінансової стійкості страхових компаній; визначити суму страхових платежів; розрахувати страхове відшкодування і показники фінансової стійкості страхових компаній; скласти страховий договір та проводити розрахунки по ньому.
Ключові слова	Страхування, страховий ринок, галузі страхування, форми страхування, страхова організація, особисте страхування, страхування майна, страхування відповідальності, перестрахування, співстрахування, фінансова надійність страхової компанії
Формат курсу	Проведення лекцій, семінарських та практичних занять, консультацій.
Теми	Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування. Тема 2. Класифікація страхування. Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка. Тема 4. Страховий ринок. Тема 5. Страхова організація. Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності. Тема 7. Особисте страхування. Тема 8. Страхування майна. Тема 9. Страхування відповідальності. Тема 10. Перестрахування і співстрахування. Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика. Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії.
сПідсумковий контроль, форма	Поточний контроль/ залік.
Пререквізити	"Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Ризикологія".
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальна дискусія, лекції-візуалізації, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозковий штурм, імітаційна ділова гра, захист кейсів
Необхідне обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні (семінарські)/самостійні/індивідуальна робота – 100% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 100 балів: <i>практичні (семінарські)/самостійні – 80 балів;</i> <i>індивідуальна робота – 20 балів.</i> <p>Підсумкова максимальна кількість – 100 балів.</p> <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Перескладання (модулів, контрольних робіт) відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
	1. Необхідність і форми страхового захисту.

Питання до екзамену

2. Страховий фонд страховика, чинники створення.
3. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки.
4. Історія виникнення та розвитку страхування.
5. Місце страхування в системі економічних категорій та його функції.
6. Еволюція страхування в Україні.
7. Принципи страхування.
8. Класифікація страхування та її значення.
9. Класифікація страхування за об'єктами.
10. Класифікація страхування за юридичними ознаками. Класифікація за формами проведення.
11. Обов'язкове та добровільне страхування.
12. Поняття і види страхових ризиків.
13. Ризик-менеджмент і страхування.
14. Страховий ризик. Критерії визначення страхового ризику.
15. Види ризиків та їх класифікація.
16. Катастрофічні ризики, їх причини та особливості.
17. Класифікація ризиків залежно від сфери діяльності людини.
18. Етапи управління ризиком.
19. Аналіз та оцінка ризику.
20. Тарифна ставка: структура і методи розрахунку.
21. Страховий ринок та його структура.
22. Об'єктивні передумови розвитку страхового ринку.
23. Суб'єкти страхового ринку.
24. Страховий продукт. Концепції страхового продукту.
25. Інфраструктура страхового ринку.
26. Роль посередників на страховому ринку.
27. Функції посередників на страховому ринку.
28. Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні.
29. Маркетинг у страхуванні.
30. Формування та управління страховим портфелем.
31. Класифікація страхових продуктів у страховому портфелі.
32. Роль реклами в страховій діяльності.
33. Договір страхування. Взаємодія сторін договору страхування.
34. Організаційні форми страховиків.
35. Стратегія страхової компанії.
36. Філія страховика.
37. Ресурси страхової компанії.
38. Рейтингу страхуванні. Типи рейтингу.
39. Органи управління страховою компанією та їх функції.
40. Об'єднання страховиків та їх функції.
41. Кептивні страхові компанії, особливості діяльності.
42. Товариства взаємного страхування, причини виникнення та особливості діяльності.
43. Структура страхових компаній.
44. Необхідність державного регулювання страхової діяльності.
45. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції.
46. Контроль за діяльністю страховиків.
47. Страхування життя як особливий вид особистого страхування.
48. Умови укладання договорів страхування життя.
49. Змішане страхування життя.
50. Сторони договору страхування життя, їх права та обов'язки.
51. Страхування ренти.
52. Страхування пенсій.
53. Поняття, зміст і основні вимоги до страхових договорів.
54. Права та обов'язки суб'єктів страхового зобов'язання.
55. Процедура підготовки та укладання страхового договору.
56. Вирішення спорів і припинення дії договору.
57. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків.
58. Індивідуальне та колективне добровільне страхування від нещасних

	<p>випадків.</p> <p>59.Обов'язкове медичне страхування.</p> <p>60.Добровільне медичне страхування.</p> <p>61.Страхування майна на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки.</p> <p>62.Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств.</p> <p>63.Страхування технічних ризиків.</p> <p>64.Організаційні форми страхування кредитів.</p> <p>65.Страхування депозитів.</p> <p>66.Страхування від втрат прибутку.</p> <p>67.Страхування транспортних засобів та вантажів.</p> <p>68.Авіаційне страхування.</p> <p>69.Страхування наземного транспорту.</p> <p>70.Страхування вантажів.</p> <p>71.Страхування майна громадян.</p> <p>72.Страхування тварин як вид майнового страхування.</p> <p>73.Страхування домашнього майна.</p> <p>74.Поняття страхування відповідальності та його види.</p> <p>75.Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.</p> <p>76.Страхування відповідальності перевізників вантажів.</p> <p>77. Страхування відповідальності роботодавців.</p> <p>78. Страхування відповідальності виробника за якість продукції.</p> <p>79. Страхування професійної відповідальності.</p> <p>80. Особливості екологічного страхування.</p> <p>81. Сутність і роль перестрахування.</p> <p>82. Методи перестрахування та форми проведення даних операцій.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Опитування проводиться на практичних заняттях у вигляді есе, вирішення кейсу, тестових завдань, доповіді та презентації.</p>

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиж-день	Тема	Форма заняття/ години	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4	5
1-2	Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати сутність, функції, принципи та роль страхування в ринковій економіці. Вміти опрацювати нормативно-правові документи з питань забезпечення страхування Аналізувати самострахування, його сутність, межі доцільного застосування та джерела. Проводити аналіз етапів виникнення та розвитку страхування.	Тестові завдання. Виконання самостійної роботи. Розв'язок задач. Есе. Кейси. Доповіді та презентації
2	Тема 2. Класифікація страхування.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати класифікацію страхування за історичними, юридичними та економічними ознаками. Вміти класифікувати різні види страхування за визначеними критеріями. Аналізувати форми і галузі страхування.	
3-4	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати місце ризику у страхуванні, його основні характеристики та методи управління ризиком. Вміти проводити порівняльну характеристику основних видів ризику, визначати страхові тарифи. Аналізувати ризики та визначати доцільність їх страхування.	
4	Тема 4. Страховий ринок.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати сутність страхового ринку, принципи його функціонування, суб'єкти страхового ринку. Вміти здійснювати посередницькі функції у страхуванні. Аналізувати стан страхового ринку України.	
5-6	Тема 5. Страхова організація.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати організаційні форми страховиків та їх об'єднань, принципи управління страховими компаніями. Вміти будувати оптимальну організаційну структуру страхових компаній. Аналізувати ефективність організаційної структури та управління страхових компаній.	
6	Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.	Лекція/ семінарське 2 год./1 год.	Знати правові основи державного регулювання страхової діяльності, права та функції органу нагляду за страховою діяльністю. Вміти заповнювати заяву на отримання ліцензії на здійснення страхової діяльності, складати правила страхування. Аналізувати стан державного регулювання страхової діяльності в Україні, визначати можливість його наближення до міжнародних стандартів.	
7-8	Тема 7. Особисте страхування.	Лекція/ практичне 4 год./2 год.	Знати основні підгалузі особистого страхування: від нещасних випадків, страхування життя, медичне страхування, пенсійне страхування. Вміти визначати страхові тарифи і розміри страхових відшкодувань в особистому страхуванні. Аналізувати стан окремих підгалузей особистого страхування в Україні.	
9-10	Тема 8. Страхування майна.	Лекція/ практичне 4 год./2 год.	Знати основні види та умови страхування майна, системи страхового забезпечення. Вміти визначати страхові тарифи і розміри страхових відшкодувань в страхуванні майна. Аналізувати стан окремих видів страхування майна в Україні.	
11-12	Тема 9. Страхування відповідальності.	Лекція/ практичне	Знати економічну суть, необхідність та особливості страхування відповідальності.	

		2 год./2 год	<p>Вміти визначати страхові тарифи і розміри страхових відшкодувань в страхуванні відповідальності.</p> <p>Аналізувати стан окремих видів страхування відповідальності в Україні.</p>
12-14	Тема 10. Перестраховання і співстраховання.	Лекція/ практичне 4 год./2 год	<p>Знати методи проведення перестраховання. Форми проведення перестраховальних операцій. механізм здійснення співстраховання та його застосування.</p> <p>Вміти розподіляти зобов'язання страховика та перестраховика при різних формах і методах перестраховання.</p> <p>Аналізувати форми проведення перестраховальних операцій, стан перестраховання на страховому ринку України.</p>
14, 16	Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика.	Лекція/ практичне 2 год./1 год	<p>Знати особливості та принципи фінансово-економічної діяльності страховика, склад та економічний зміст доходів і витрат страховика.</p> <p>Вміти визначати прибуток від страхової діяльності і розраховувати податок на прибуток страховиків згідно норм Податкового кодексу України</p> <p>Аналізувати доходи і витрати страховика за окремими їх видами.</p>
15-16	Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії.	Лекція/ практичне 4 год./1 год	<p>Знати методи забезпечення фінансової надійності страхових компаній.</p> <p>Вміти визначати фактичний і нормативний запаси платоспроможності страхових компаній, розраховувати страхові резерви. Технічні резерви, їх склад та порядок</p> <p>Аналізувати фінансовий стан страховика і фінансову надійність страхових компаній.</p>